

En stark koalitionsregering

Den nya regeringens sammansättning och dess program uttryckt i regeringsdeklarationen är i nästan alla hänseenden ägnade att glädja och uppmuntra de väljare, som ställt sig bakom regimskiftet.

Först och främst – det är inte fråga om en mittenregering med en nödortfölig komplettering av moderater utan om en verklig koalition mellan tre partier, vilkas deltagande i regeringen bestämts i proportion till deras riksdagsunderlag. Detta är en framgång av största betydelse för alla de krafter, som i snart två decennier engagerat sig för en borgerlig trepartiregering. Det var just detta de önskade, och det målet har uppnåtts.

Låt oss stanna ett ögonblick inför proportionalitetens principiella innebörd. Den är så viktig, därför att den representerar ett prejudikat som kan antagas få vägledande betydelse också på det regionala politiska planet liksom vid fördelningen av inflytandet över administration och utredningsväsende.

Att denna politiskt besinningsfulla och i praktiken lätt följda princip accepterats av de tre partierna är naturligtvis alla de tre partiledarnas förtjänst. Thorbjörn Fälldin har gjort en förnämlig debut som statsminister och Per Ahlmark har visat en politisk klokhet som för tankarna till en klassisk generation av liberala politiker. Hur nyanserna i lovorden skall se ut, får framtidens historiker avgöra. Men redan nu bör det sägas att Gösta Bohman gjort en prestation, som visar att han under sina år som partiledare växt till en stor politisk ledargestalt. Han har haft den ofta otacksamma uppgiften att balansera det moderata samlingspartiets politik så att en trepartikoalition på likvärdighe-

tens grund kunnat komma till stånd. Än så länge lär väl endast de som på nära håll sett hans intensiva viljestyrka och flammande temperament riktigt förstå vad det kostat honom av självövervinnelse att följa återhållsamhetens väg. Men just genom att han gjort det har socialisternas nederlag definitivt blivit förkrossande. Socialdemokrater och kommunister har nu att i ett klart minoritetsläge möta en obruten regeringsfront. Det lär förhoppningsvis dröja innan hr Palmes taktiska skicklighet kan utträta något mot den muren.

Själv får han för den delen åtskilligt att syssla med innan han klarat av den svåra förtroendekris för honom själv och LO-ledaren Gunnar Nilsson, som måste bli en följd av nederlaget. De otaliga socialdemokratiska makthavare, som nu kommer att tvingas lämna sina maktpositioner, torde nämligen ha en hel del besvärande frågor att ställa, när de vaknat upp till den bistra politiska verkligheten. Den första blir rimligen av samma art som kanslipresidenten Pipers häpna utrop vid Poltava: "Hur i Jesu namn har detta tillkommit?"

Den andra glädjande iakttagelsen är själva personvalet i den nya regeringen. I fråga om personliga krafter är den stark. Ett eller annat frågetecken i kanten på ministerlistan utesluter inte det generella omdömet, att de borgerliga partierna effektivt röjt undan den ibland till uttryck komna defaitistiska föreställningen att de inte skulle ha tillräckligt kvalificerade krafter att ställa upp för att kunna regera med framgång.

I personvalet antecknar sig med särskild kontur justitierådet Sven Romanus som jus-

titieminister. Därmed har denna ministerpost blivit besatt med en fackman av obestridlig auktoritet. Att han är civilrättsspecialist motsvarar departementets tunga sida; hans allmänt omvittnade fasthet och klokhet kommer säkerligen att snabbt ge gynnsamma återverkningar även inom det krisområde, som kriminalpolitiken utgör. Därvidlag var hans uttalanden vid en "tillträdesintervju" i Dagens Nyheter hoppingivande. Han förklarade sig utan omsvep vara anhängare av principen "lag och ordning" och frågade den möjligen något överraskade DN-journalisten: "Inte vill ni väl till exempel ha oordning på en tidningsredaktion?"

Det tredje glädjemomentet beredde regeringsdeklarationen. Den var välskriven på ett sätt, som vittnar om att stor omsorg lagts ned på formuleringarna. Förmodligen kommer den att gå till eftervärlden redan som stilprov i det svenska språkets rätta handhavande. Som sådant avviker den fördelaktigt från den utarmade byråkratsvenska, som den fallna regeringen på senare år öst ut över ett tåligt folk.

Innehållet stod i samklang inte bara med de tre partiernas valprogram utan med deras principiella ståndpunkter, sådana de ut-

vecklats i riksdagspolitiken under det senaste året. Även här presenterades en på väl avvägda kompromisser byggd enhetsfront. Regeringen går alltså till sitt svåra arbete med bästa tänkbara förutsättningar att föra en konstruktiv framstegspolitik på en gemensam programmatisk grund.

Den enigheten lär snart komma att sättas på prov. Att skriva deklamationer är en sak, att i samhällsstyrets otaliga stora och små problem gemensamt finna lösningar, som är politiskt acceptabla för en koalition och praktiskt funktionsdugliga, är något helt annat. Då behövs det dagligen bevis på inbördes respekt och god vilja.

Man må hoppas att de tonfall, som i dessa hänseenden präglade regeringsdeklarationen, också kommer att i framtiden bevaras i minnet av dem, som skall förverkliga regeringsprogrammet. På den punkten är ansvaret stort för alla som på något sätt blir indragna i regeringsarbetet.

Man säger ibland om politiken att den är konsten att göra det nödvändiga möjligt. Det nödvändiga för de tre koalitionspartierna det är nu att rädda vårt lands ekonomi och återupprätta Sveriges försvagade anseende i utlandet. Detta är nu politiskt möjligt.